

...ISÄ

OTE NYKY-YHTEISKUNNAN ISYYDEN ARJESTA

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
MUOTOILUINSTITUUTTI

VALOKUVAUS
OPINNÄYTETYÖ
VILLE MÄNNIKKÖ

Lahden ammattikorkeakoulu
Valokuvaus

Ville Männikkö, ...ISÄ
Ote nyky-yhteiskunnan isyyden arjesta

Valokuvavauksen opinnäytetyö, 60 sivua

Kevät 2007

TIIVISTELMÄ

Lopputyössäni olen tutkinut tämän päivän isyyttä nyky-yhteiskunnassa valokuvaamalla synnytyslaitoksella ja arkisessa kotiympäristössä, sekä kirjallisen työn puitteissa tutustuen isyyteen liittyvään kuvastoon viimeisen viidenkymmenen vuoden sisältä rinnastaen sitä Juha Siltalan "Miehen kunnia" -kirjan sisältöön, jossa käydään läpi omaelämäkertojen kautta miehen identiteetin rakentumista. Kirjallisessa työskentelyssä olen pureutunut ainoan perheeseen keskittyvän Meidän perhe -aikauslehden isäkuvan tulkintaan, millaisena suhteellisen tuore lehti isyyden näyttää pohtien sen vaikutusta.

Lähestymistapani valokuvaamisessa on ollut dokumentaarinen ja siten olen kuvannut yhdeksää isää, joista kolmeen olen perehtynyt työssäni tarkemmin. Valokuvaamisen tarkoituksena on nähdä osallistuvan isyyden arki sen iloineen ja murheineen, niin harmaana tai aurinkoisena, kun se todellisuudessakin näytetään.

ABSTRACT

For this work I have studied today's fatherhood in modern society by photographing fathers with their newly-born children in maternity hospital and in their home environment. For my literary work I have studied photographs from last 50 years, and by side with these photographs I have taken parts of Juha Siltala's "Miehen Kunnia" which uses men's autobiography for explaining "how men's identity is built-in."

For the literary work I have studied also how fatherhood is shown in only family centered magazine Meidän perhe. And thought how it affects.

I have worked with documentary style and photographed nine fathers. Three of them I have photographed more than others. The meaning of this work is to see modern fatherhood as it is.

Johdanto	5
1 Valokuva perheen murrosten todistajana	7
1.1 Patriarkaalinen kasvatustraditio ja isyys	9
1.2 Teollistuvan yhteiskunnan kapeneva isyys	12
1.3 Nykypäivän jaettu vanhemmuus	16
1.4 Perhekuvan voima	18
2 Isyys miehisyyden murroksessa	20
2.1 Miehen mitta	23
2.2 Monimuotoinen moderni isä	26
3 Isyyden kuva mediassa	30
3.1 Isyyden kuva Meidän perhe –lehden 2006 vuosikerrassa	33
3.2 Pohdintaa mediakuvan vaikutuksesta	45
4 Arkikuvaamisen haasteet	47
4.1 Arkikuvaamisen kynnykset	50
4.2 Lopputyön pohdinta	52
Lähteet	

Johdanto

Valokuvaaja taltioi sekunnin murto-osia, mutta mieleenpainuvimmat sekunnit olen viettänyt synnytyssairaalassa lapsen synnyttyä maailmaan, hetkenä, jona kameran läsnäoloa on miltei mahdoton muistaa, aina siihen saakka, kunnes elinvoimaisuus on äänekkäästi todistettu.

Kiinnostukseni isyyden kuvaamiseen voi siis sanoa syntyneen samojen hetkien kautta, ja siten henkilökohtaisuudelta ei voine välttyä asian käsittelyssä. Isyyden kohtaaminen muutaman tunnin tai muutaman vuoden kokemuksella on ollut mielenkiintoista niin valokuvaajana kuin isänäkin.

Miehen identiteetti ja siihen liittyvä tutkimus sekä mediakeskustelu on enemmässä määrin kiinnostuksen kohteena.

Perheen merkityksen kerrotaan kasvaneen, ja siten poliittiset puolueetkin ottavat vaalien alla yhä enemmän huomioon perheiden hyvinvointia. Mikä on miehen asema nyky-yhteiskunnassa perheen näkökulmasta? Millainen on isyyden mediakuva? Tarkastelen kirjallisessa osassa miehisyyden muutosta valokuvan näkökulmasta ja sen esiintymistä aikakauslehdistön näkökulmasta ja valokuva-dokumentaation ja -taiteen saralla.

Lopputyössäni olen oman tietoisuuden myötä pyrkinyt pääsemään isyyden mysteerissä pintaa syvemmälle. Olen perehtynyt tuoreen isän iloisen onnen ja ihmettyksen kautta arkisten hetkien harmauteen ja siten isyyden kokemusten kirjoon.

1 Valokuva perhemurrosten todistajana

stamisen merki-
n *hahmot* (1984–
vaikutelman luo-

ä siitä liene kos-
tiaalinen näytte-
oisella tavalla ar-
n tavallisesti yk-
aidehistorian tai-
nyös eräänlaisen
hteessä taiteelli-
ä poikkeamista.
eellisuuden mää-
sa huone (1980,
katseella erotel-

Naantalin tullinhoitaja, 1854
leskeytynyt Oskar Unonius
(1815–1864) yhdessä ainoan
lapsensa Maria Mathildan
kanssa. J. Reinbergin suola-
paperivedos. • ÅAB

Kirjasta Valoa, Naantalin tullinhoitaja, 1854, suolapaperivedos,
Åbo Akademis bildsamlingar

Valokuvauksen keksimisen jälkeen, 1830-luvulta alkaen on valokuva valjastettu ihmisen tallentajaksi. Määrällisesti valokuvauksen hallitsevimpana muotona voidaan pitää muotokuvausta. Muotokuvauksen kehitysvaiheet ovat seuranneet teknologistuvassa yhteiskunnassa perheiden murroskohtia, jotka Keurulaisen mukaan jakautuvat esimoderniin, teollistuvaan, jälkiteolliseen ja postmoderniin.

Valokuvaus teknisenä kojeena on seurannut sujuvasti maalta muuttoa teollistuviin ja teknistyviin kaupunkeihin tallentaen yhteiskunnan muutosta. Säätyläisten suosimat visiittikorttikuvat mahdollistivat perhekuvauksen liiketoiminnan ja valokuvan laajemman leviämisen.

Teollistuvan yhteiskunnan myötä kuvaaminen siirtyi kiertelevien kuvaajien toimesta ateljeiden liiketoiminnaksi. Ajalle tyypillistä oli kuvan arvostus ja harvinaisuus. Kuvia vaalittiin ja niitä keräiltiin harvinaisuuksina.

Entisestä käsityöammattista on tullut jokaisen ulottuvissa ja hallittavissa oleva taito. Muotokuvaamojen kysyntä on nykypäivänä hiipunut, tai sen on haettava erikoistumisen kautta asiakaskuntansa. Tämän päivän kuvat otetaan yleensä itse ja enenevässä määrin lähetetään verkkoa pitkin suuriin kuvavalmistamoihin. Nykyään ennen niin hieno ja juhlallinen tilaisuus kuin valokuvan ottaminen on muodostunut hyvinkin arkipäiväiseksi, ja esimerkiksi perhekuvauksen voi saada vaippapaketin kylkiäisenä.

Uuden tilanteen uskosi rikastuttavan perheiden omaa kuvakerrontaa lähentäen kohtauspintaa todellisuuden ja valokuvan vä-

lillä. Mielenkiintoista on, että Tutta Palin kirjassaan ”Valoa” toteaa, kuinka kuvat erilaisissa siirtymäriiteissä kuten rippi-, ylioppilas-, hää- ja syntymäpäiväkuvat on tuotettu lähes nykyisen kaltaisina yli sadan vuoden ajan. Valokuvan tekninen helppous, nopeus ja huokeus mahdollistavat rituaalin mukaisen toiminnan.

Valokuva on siis seurannut tarkasti perheen aseman muutoksia ja myös sen jäseniä. Seuraavassa poimin matkan varrelta muutamia isyyteen ja miehisyiden murrokseen liittyviä näkökulmia.

Kirjasta Valoa, Daquerrotyyppi, Suomen valokuvataiteen museo, esine yksityiskokoelmassa

1.1 Patriarkaallinen kasvatustraditio ja isyys

Keurulaisen mukaan esimodernissa yhteiskunnassa n. 1900 -luvun alussa miehen rooli määrittyi miehen asemaan suvussa. Suku muodosti perheen. Avioliiton pysyvyys ja yhteisöllisyys olivat tyypillisiä esimodernin ajan piirteitä. Miehet vastasivat ulkotöistä, ja naiset huolehtivat sisätöistä ja lasten hoidosta. Lasten kasvatukseen kysymykset kuuluivat miehelle, ja hän edusti perheen päätösvaltaa, tästä on käytetty nimeä patriarkaallinen kasvatustraditio. Naisten oikeus lastenholhoojina tunnustettiin vasta 1930 -luvulla avioliittolain uudistuksessa. (Mesiäislehto-Soukka, 2005 s.17)

Juha Siltala käsittelee kirjassaan "Miehen kunnia" miehisen identiteetin rakentumista nyky-yhteiskunnassa, jossa jokainen on oman identiteetin luoja. Hän on purkanut miehisyyden kysymyksiä erikäisten miesten omaelämäkirjoitusten avulla, joista on luettavissa 1900 -luvun alun ja sota-ajan lasten käsityksiä ja muistoja isyydestä, perheestä ja mieheksi kasvamisesta. Äitien rooli kirjoituksissa esiintyy voimauttavana, ja äidin muiston avulla on pystytty kohtaamaan melkein mitä vaan.

Isyyden läsnäolon puute ja kaipuu kuuluu kirjoitusten otteissa vahvasti. Siltalan kuvaamat "jyräävä isä", "juoppo räyhääjä" ja "luhistunut isä" ovat esimerkkejä isyyden kokemuksista ja kuvastavat osaltaan aikakauden sotaisaa muistoa.

Siltalan poimima ote kuvastaa hyvin läsnäolottomuutta: keittiömestari Jaakon

Ismo Hölttö
Paskovaara, Ilomantsi 1968
Hopeagelatiinivedos 29.5 x 40
Suomen valokuvataiteen museo

isä häpesi aviotonta syntyperäänsä pohjalaisessa kirkonkylässä. Sota vammautettiin ja alkoholisoiti hänet.

”Isän muisto noilta ajoilta on etäin. Hänen ei ehkä ollut helppo lähestyä lapsiaan, kun omaa isän mallia ei ollut. Muistan silti istuneeni hänen sylissään, kun hän näytti minulle kuvia sotakirjasta, paikoista, joissa hän oli taistellut.”

Kirjoitusten henki kiteytyy Ismo Höltön kuvassa Paskovaara, Ilomantsi 1968. Hölttö tutki maaseutua aikana, jolloin sen rooli vallitsevana toimeentulona oli jo alkanut jäädä teollistuvan yhteiskunnan varjoon, ja siten kuvan melankolisuus ja väkevyys ovat sidoksissa vallitsevaan yhteiskunnan tilaan, mutta perheen näkökulmasta sen kerronta tuntuu kulkevan käsi kädessä Siltalan osoittamien näkökulmien kanssa.

Perheen läheisen suhteen muodostavat äiti ja poika, kuten Siltalan otteissakin, äiti nähdään myöhemmin peräti suojelusenkelinä mukana erilaisissa koitoksissa. Äiti nojaa pojan harteisiin. Heidän ilmeensä on väkevän vahva, ikään kuin he olisivat valmiita tulevaan, mutta perheen pää ja patriarkaalisen kasvatustradition mukainen kasvatusjohtaja on synkkäilmeisenä varjossa. Tumma miehen hahmo juuri ja juuri erottuu pimeydestä. Kuvan miehisuus ei uhoa, vaan on pikemminkin luhistunut, ja ennen kaikkea

mielestäni kuvan oivaltavuus on yksinäisyydessä.

Siltalan mukaan isänmallin sisäistämistä on suomalaisessa mieskulttuurissa vaikeuttanut sekin, ettei isä ole voinut omassa läheisyyden pelossaan tulla äitiin sidottua poikaa vastaan johdattaakseen tämän miesten maailmaan.

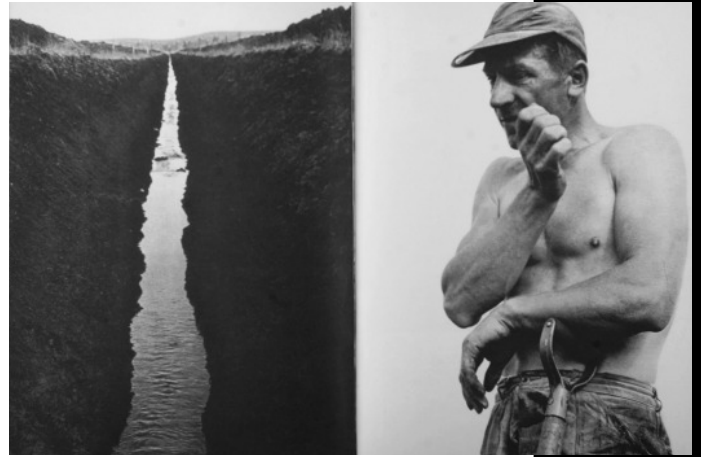
Miehen työ oli ulkotöissä ja savotoissa, sinne ei lapsilla ollut asiaa. Siten arki oli hyvin etäinen miehelle, joka oli tottunut olemaan pitkiäkin aikoja poissa savotatöissä tai pellolla.

Matti Saanion kirjassa ”Musta talvi valkea kesä” mieskuva on samankaltainen. Mies on taltioitunut yksinäisyydessä, milloin raivaamassa peltoa hevosen kanssa tai rakentamassa kotia perheelleen. Kirjan kuvissa lapsi ja isä kohtaavat oikeastaan vain työn äärellä puun kaadossa tai sitten pirtin penkillä molemmat keskittyneinä omaan olemiseensa. Matti Saanio oli kirjassaan hyvin mustavalkoinen ja hänen todellisuutensa on hyvin karu.

Sen sijaan Leena Sarasteen kirjassa ”Valokuva tradition ja toden välissä” on osoitus Saanion näkemästä koskettavasta lämmöstä miehen ja lapsen välillä. Saraste on poiminut Suomen Kuvalehdessä 41/1961 julkaistun Saanion kuvan, Suru ilman mustia vaatteita. Siinä tytär on kietonut kätensä miehen ympärille, ja miehen ilme paljastaa katseessaan surun vahvan läsnäolon. Lapsi tukeutuu isään hakien suojaa, mutta samalla tuoden lämpöä ja lohtua myös miehen murheeseen.

Vasemman sivun kuva sekä oikean sivun kaksi ylimmäistä kuvaa Matti Saanion kirjasta "Musta talvi valkea kesä"

Matti Saanio, Suru ilman mustia vaatteita, Suomen kuvalehti 41/1961

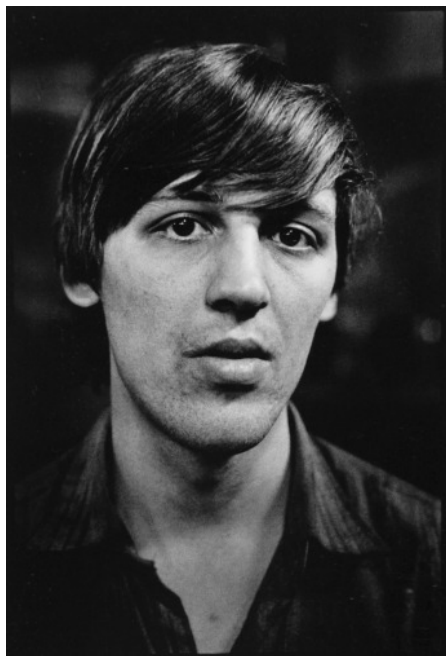
1.2 Teollistuvan yhteiskunnan kapeneva isyys

Teollistuva yhteiskunta hajotti perheen vieden isän ansaitsemaan kotipiirin ulkopuolelle. Juha Siltala ei näe sitä ongelmattomana, vaan sanookin, että ”isäihanteen ylivoimaisuus tai pelottavuus on harvemmin modernin miehen ongelma. Yleensä isä on joko liian etäinen tai sitten halveksittava. Isän arvonalennus esikuvana liittyy palkkatyön eriytymiseen kotipiirissä ja arkisessa elämän hallinnassa.”

Tätä teollistuvan työn eriytymistä on luettavissa Risto Vuorimiehen ja Ben Kailan kuvakirjassa ”Siirtosuomalainen”. Kirja jakautuu kolmeen osaan: koti, työ ja tanssit. Erityisesti sen työ osuus on mielenkiintoinen, käsittelen ohessa miehen roolia siinä.

Työ oli keskeinen osa mieheksi tulemistä ja siinä kasvamista. Kuten Siltala on poiminut otteessaan kirjoituksista oppikoulua käyvän Onnin (1906) kokemuksen ”ottaa poika mukaan metsään, se oli kunnianosoitus isältä. Työ oli raskasta ja likaista, mutta se oli ansiotyötä. Tuskin olevani miesten, jos ei vielä kirjoissa, niin ainakin pääsykokeita opiskelemassa.” Onnille työ tarjosi oven siis miesten maailmaan.

”Siirtosuomalainen” kuvaa henkilökuvien kautta työmiehen asemaa yhteisössä ja miehessä hierarkiassa, esimerkkinä kuva nuoresta pojasta hänen poikamaisesta ja hieman arasta ilmeestä verrattuna työn karaisemaan mieheen, joka rennosti istuu työn äärellä.

Risto Vuorimies, Siirtosuomalainen

Ben Kaila, Siirtosuomalainen

Ben Kaila, Siirtosuomalainen

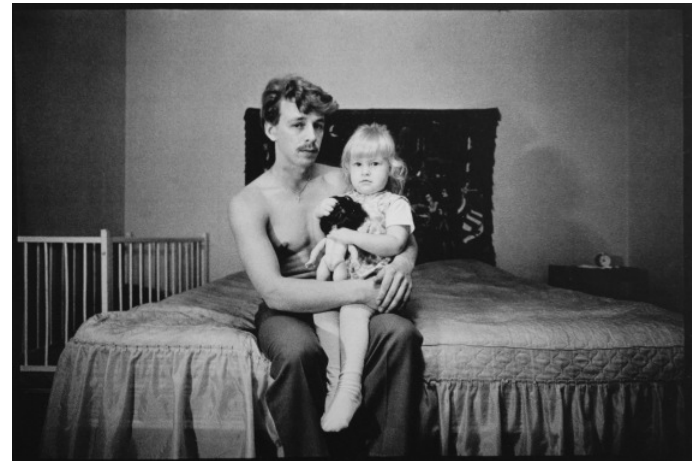
Siltalan mukaan työ auttoi sisäsyntyisen ahdistuksen hallintaan, ja siten pakeneminen työhön oli apukeino miehelle murheiden purkamiseen ja tunteiden läpikäymiseen.

Kuvat sosiaalitulojen kepeästä tunteelmasta osoittavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kenties työ tehtaassa tarjosi miehille tukkikämpiltä tutun ympäristön miehisessä seurassa.

Isyys esittäytyy Siirtosuomalainen –kirjassa mieleenpainuvimpana ja ristiriitaisimpia vastaanottoja tarjoavana kuvassa, jossa on miehen käsi puristuneena nyrkkiin ja lapsi taustalla epäterävänä.

Kuvan elementit tarjoavat erilaisia tulkinta mahdollisuuksia riippuen katsojasta. Toiselle kuva voi olla osoitus väkivaltaisesta auktoriteetista perheen hallitsijana, toiselle taas kuva aukeaa käten työntekijänä ja siten pakonsanelemana, etäisenä vanhempana.

Kotiosoiden kuvista mieleeni jää kuva, jossa nuorehko isä istuu lypsyssä sängyllä tytär sylissään. Isyys esiintyy väsymyksen kautta, jotenkin voimattoman ja hämmentyneen miehen kautta. Sama mies on täysin erilaisessa roolissa tanssiosiossa, jossa hänen olemuksensa uhkuu voimaa, kun hän istuu itseään vanhemman miehen rinnalla polttaen tupakkaa.

Ben Kaila, Siirtosuomalainen

Risto Vuorimies, Siirtosuomalainen

1.4 Nykypäivän jaettu vanhemmuus

Nykypäivän postmodernissa yhteiskunnassa individualismi ohjaa myös perheen tilaa. Yksilö irtautuu entisaikojen yhteisöllisyydestä ja sen luomista siteistä. Perheinstituutio muuttuu muiden instituutioiden myötä kuten poliittiset puolueet, avioliittoinstituutio tai kirkko. Jouko Huttunen esittää kuvaannollisen sukupuolisopimuksen alkaneen 60 –luvulta sen hakiessa yhä viimeistä pilkkua. Sen keskiössä on naisten valinnanvapaus koulutus- ja uravalintojen suhteen.

Subjektiiivisen päivähoidon myötä on yhteiskunnan rakenteita muutettu hiljalleen niin, että nainen voi halutessaan tasa-arvoisemmin osallistua työelämäänsä. Samanaikaisesti miehen on siis mahdollista jossain määrin perinteiseen mallin nähden toteuttaa isyyttänsä uudella tavalla jäämällä itse kotiin. Poliittisessa keskustelussa on otettu esille keinoja jakaa perhevapaiden kustannukset poistaen viimeisimmänkin kynnyksen isien vaihtoehtoisesta kotiinjämisestä taloudellisessa mielessä.

Nykypäivän jaettu vanhemmuus ei mielestäni silti toteudu laaja-alaisesti asennetasolla, vaan yhä vielä vanhat roolijaot ja uskomukset ohjaavat perheen arkea.

Perheen arjesta valokuvan saralla ei voi sivuuttaa Markus Jokela kirjaa ”Kalpean auringon alla”. Jokela asettuu vakokuvaajana perheen sisälle tilanteisiin, joista perheillä itselläkään harvemmin on kuvamateriaalia. Isyyden kannalta huomiontarkeä kuva on otettu isästä ja vauvasta kotipihalla. Kuvan isä esiintyy kravattissa ja suorissa housuissa. Kuvan vauva on isän sylissä parahtamaisillaan itkuun. Kuvaustilanteestako ja vauvan epämukavuudesta

Markus Jokela, Kalpean auringon alla

johtunee se, että miehen asento lapsen kanssa on jokseenkin vaivalloinen. Mies on takertunut vauvaan kuin pitelisi puun rungosta kiinni. Ikään kuin mies ei oikein tietäisi, miten vauvaa tulisi pitää käsissä ja hän pelkää sen putoavan, jos siitä ei ole takertunut ns. miehen ottein. Kirja esittää miehen ja naisen työt erillisinä: miehet rakentavat, ja naiset laittavat ruokaa. Tosin naisen tasa-arvoon tähtäävämpi lähestymistapa voidaan nähdä kuvissa, joissa yhtäläillä niin miehet kuin naiset juovat pullon suusta olutta.

Naisen asema esittäytyy erityisesti kuvassa, jossa perheen äiti ja isä istuvat pöydän ääressä. Lapsi tuo äidille nukkea. Mutta kuvan ilmeet paljastavat perheen sisäistä maailmaa. Nainen uhkuu katseellaan voimaa miehen ilmeen ollessa varuillaan. Kirjan todellisuus, arkiisuuden kokeminen ja siihen eläytyminen on helppoa.

Kirjan kuvista voi siten nähdä perhemurroksen viimeisimmän vaiheen kaltaista muutosta post-modernissa yhteiskunnassa.

1.5 Perhekuvan voima

Perheet ovat ulkopuolisten kuvaajien ohella kuvanneet paljon kuvia omasta perheestään ja siten rakentaneet omaa kuvastoaan.

Lomakuvat ilmaantuivat uudessa näkökulmassa Visa Koiso-Kanttilan ”Isältä pojalle” -dokumenttielokuvassa, jossa tekijä itse ruotii suhdettaan isään ja haastaa isäänsä muistoilla, jotka häntä arjesta ovat jääneet kalvamaan.

Isä puolustautuu vedoten lomakuviin perheen yhteisiltä matkoilta, hänen mielestään sadat lomakuvat onnellisesta yhdessäolosta eivät voi olla väärässä. Lomakuvat toimivat siten onnellisuuden mittareina ja todisteena eletystä elämästä. Arki ikään kuin unohtuu matkan varrelta, ja muistot voidaan vesittää mielikuviksi, jos niistä ei ole dokumentaatioita. Siten valokuva osoittaa valtaansa rajatun todellisuuskäsit-tyksen luojana.

Lauri Eriksson, Suburban paparazzi, Summer portrait, 1972

2 Isyys miehisyyden murroksessa

2.1 Isän määrittely

Niinkin tavallinen sana kuin isä, saattaa pohdittaessa sen sisältöä muuttua vaikeaksi määrittellä käsitteenä ja ilmiönä. Jouko Huttunen löytää ainoan yksiselitteisen määrittelyn biologiasta. Isä on se, jonka sukusolusta lapsi on saanut alkunsa. Mutta samaan hengenvetoon hän muistuttaa, ettei lapsen ja miehen välillä välttämättä ole vuorovaikutusta tai edes tietoa olemassaolosta.

Hän tuo esiin tutkimustulosten ristiriitaisuuksia, joiden mukaan isän roolista lapselle voidaan vetää hyvinkin erilaisia johtopäätöksiä. Hän myös esittää, etteivät tavattomia ole tutkimukset, joiden mukaan isätön elämä saattaa olla osiltaan jopa parempaa kuin ”isällinen”.

Isyys on hänen mukaansa saanut uinua viime vuosikymmeniin satavuotista untaan. On pidetty itsestään selvänä miehen roolia isänä, sitä tarkemmin pohtimatta. (Huttunen s.10-11)

Keskusteluissani kuvattavien kanssa ja kysyessäni miten he määrittävät omaa isyytään, totesivat he sen liittyvän vastuuntuntoon ja hoivaan. Isyyden rooliin kuului surujen ja ilojen jakaminen, osallisena oleminen. Mielenkiintoista oli myös vastavuoroisuuden tunne. Isät kokivat saavansa elämyksiä lasten vuorovaikutussuhteessa. Lämminhenkinen huolenpito tuntui olevan ensimmäinen miellelyhtymä. Isyyden määrittämisen vaikeutta kuvastaa se, että he joutuivat pohtimaan kysymystä pitkään ja totesivat sen olevan vaikea.

Jouko Huttunen määrittelee biologisen isyyden rinnalla sosiaalista puolta. Siten hän jakaa isyyden biologiseen, juridiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen isyyteen.

Biologinen isyys tarkoittaa lapsen ja miehen välistä perinnöllistä suhdetta: lapsi on syntynyt nimenomaisesti miehen sukusolusta.

Juridinen isyys tarkoittaa sen yksityisoikeudellista puolta: kenellä on yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden lain edessä. Juridinen isyys saavutetaan avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen sekä adoption nojalla.

Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan lapsen kanssa asumista, arjen jakamista hänen kanssaan sekä vaihtelevassa määrin hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Psykologinen isyys on monimutkaisin. Sillä tarkoitetaan tunnepohjaista isyyttä. Sen oikeastaan määrittää lapsi. Kun isä rakastaa ja hoivaa, on vaikea kuvitella, ettei kiintymys-suhde syntyisi molemminpuoliseksi. (Huttunen s.57 – 62)

Isyyden määrittelyssä Juha Siltalan poimima havainto kertoo isän vastineista ja siten isyyden käsitteen laajuudesta. Otteessa Jaakon kummisetä on korvannut oman epävakaa isäsuhteen. ”Hän oli rauhallinen, viisas, lämmin ja turvallinen mies, jonka perheessä vallitsi harmonia ja selkeys, päinvastoin kuin meillä. Minä vietin paljon aikaani kummisedän luona, ja myös äitini sai tuolta perheeltä paljon henkistä tukea.” Myöhemmin perheterapeutti oli Jaakolle kuin isä tai veli – mies jolle puhua vaikeuksista. (s.85)

Kari Soinio, Sankarin paluu, 2004

2.2 Miehen mitta

Isyyden käsittelyssä ei voi sivuuttaa miehisyyden murrosta. Yhteiskunnan tasa-arvoisempi suuntaus on ajanut myös miehen pohtimaan omaa asemaansa sen jäsenenä.

Miehisyyden murroksen voi ajatella alkaneen aina niistä päivistä alkaen, kun nainen on miettinyt omaa identiteettiään. Elisabeth Badinterin mukaan miehisyyden identiteetti rakentuu naiseuden vastakohtaisuuteen ja toteaakin seuraavasti: Hänen on siis oman miehisen identiteettinsä merkiksi vakuutettava itse ja vakuutettava muut siitä että ei ole (1) nainen (2) vauva (3) homoseksuaali. (1993 s.57 - 60) Miehisuus ikään kuin rakentuu pelkoon tällaisten piirteiden omaamisesta ja niiden esille tulosta.

Kari Soinio,
luontoäidin poika 1992/94

Valokuvaaja Kari Soinio on v.1989 aloittanut miehisyyden identiteetin tutkimisen kehoillisuuden kautta. Lahden muotoiluinstituutin lopputyössä "Peili" hän on kuvannut itsensä torsona pohtimassa kehoaan. Kehoa, joka ei täytä ihanteellisen atleettisuuden mittoja.

Samaa teemaa hän on jatkanut "Luontoäidin poika" -kuvillaan, päätyen "Sankarin paluun" kautta "Miehen tuoksuun". Mielestäni hänen kuvissa miehisyyden peruspilareiden tutkiminen tapahtuu asentojen kautta kehoillisena tutkielmana, kuinka mies ympäröivässä maailmassa on ja voi elää.

Juha Siltalan poimima ote kertoo identiteetin rakentamisesta ympäröivän yhteisön vaikutuksessa omalta osaltaan avartuen Soinion kuvien tulkintaa. Aimon oli luhistumisen välttääkseen löydettävä keinot hallita uusi tilanne samoin kuin itsensä. "Ja keinoja oli. Katsoin ensimmäisenä, että toisten maailmassa pärjää jäädyttämällä ensin tunteensa. Siis: aluksi en reagoisi mihinkään, näkisin mitä tahansa. Vasta sitten, jos joku reagoisi minuun vaarallisesti, vastaisin. Ensin väistämällä, sitten niin radikaalisti kuin voisin. Vaikka tappamalla. Niin kuin eläin tapetaan." "Rakensin kasvoilleni strategiani mukaisen yksinäisyyteen pakotetun `maailmanmiehen` tyhjän ilmeen, minkä myöhemmin havaitsin olevan suunnilleen saman kuin se, jonka näin amerikkalaisten elokuvien yksinäisten sankarien kasvoilla. Kuten Gary Cooperin, Alan Laddin, Humbrey Bogartin ja monen vähäisemmänkin naamalla". (Siltala s. 121 -122)

Kari Soinio, Sankarin paluu, 2004

Lauri Eriksson, Mother 2005

Viimeisimpiä kannanottoja valokuvan saralla miehisyyteen isyyden näkökulmasta voi nähdä Lauri Eriksson Bitter & Sweet – kirjassa, jossa hän kuvissaan ottaa ilmeisimminkin kantaa miehen muuttuvaan rooliin.

Kirja pohtii miehisyyttä useammalla tavalla. Mutta isyydestä ja miehisyyden identiteetistä nyky-yhteiskunnassa nousee esiin kuva nimeltä Mother, 2005. Se on osa kolmen omakuvan sarjasta. Kuvat ovat omakuvia, joiden tarkat sommittelut ja valaistus nostavat mielestäni jokaisen elementin harkituksi korostuen siten niiden yksityiskohtien symboliarvoa kuvaluennassa.

Kuvassa hän esiintyy pehmeässä valossa puolivartalokuvassa lapsi käsillään. Kuva assosioituu rauhallisen tunnelman ja valaistuksen pehmeiden kautta madonnakuvaan. Eriksson esiintyy kuvassa alasti kuitenkin kätkien peniksen jalkojen väliin. Sukupuolen kätkeminen nousee korostetuksi, ja kuva on luettavissa nopeasti munattomana miehenä. Näin uuden miehen roolimutokset asettuvat kuvan teemaksi. Perinteiseen madonnakuvaan kuuluu lämpö, joka uupuu Erikssonin kuvasta.

Eriksson pitelee vauvaa epävakaasti kämmenten varassa, kun perinteiseen madonnakuvaan kuuluu asento, jossa lapsi tukeutuu kyynärtaipeeseen. Asento korostaa henkilön omaa epävarmuutta hoivaavana vanhempänä, kuin kysyen, mitä tälle pitäisi tehdä?

Kuvan henkilön ilme viimeistelee kuvan elementtejä. Ilme on hämmentynyt ja hieman vastahakoinen. Kuvan henkilö on ikään kuin pakotettuna hänelle luonnottomassa tilanteessa. Kuva hakee voimaa ikonisen madonnakuvan vastakohtaisuudesta ja siten onnistuu herättämään kysymyksiä miehisyydestä, uudesta isyydestä ja miksei myös siten vahvasti ohjauksesta perinteisestä äiti ja lapsi kuvasta.

Isyyden uutta identiteettiä ja määrittelyä pyritään hivuttamaan perinteisen miehen roolin sisään. Totutusta miehisyydestä ei pyritä eroon, vaan isyys mukautetaan termistöllä, joka on jo perinteisessä mielessä tuttua. Ikään kuin rikastetaan miehen kuvaa.

Esimerkkinä voi mainita Isä lehdessä 1/2007 näyttelijä Janne Hyytiäisen haastattelu, jossa hän pohtii taiteilija myyttiä, jonka mukaan pitää elää rankasti, jotta voi esittää rankkaa: Hyytiäisen mukaan tietynlainen rankkuus voidaan saavuttaa arjen kautta: ”kovimmat jätkät pesevät pyykkiä, laittavat ruokaa ja vaihtavat vaipat.”

Toki olen Hyytiäisen kanssa täysin samaa mieltä, mutta silmiinpistävää on se, että tarvitsemme kovan jätkän maineen ylläpitoa. Badinter tuo esiin miehisyyden identiteetin piirteistä tosimitä termin, jonka avulla miehet itse jakavat miehet kahteen leiriin. Mies voi siten olla myös vain miehen näköinen mies, ikään kuin väärä. Miehet edellyttävät itseltäänkin määrään toteutumista erilaisin näytöin ja kokein. (Badinter s. 16) Keskustelussa kuvatun isän kanssa tuli esiin isä-nimikkeen käyttö. Hänen mukaansa ainahan sitä on isiä, mutta että on isä, niin se vaatii enemmän. Isä muodostuu siten arvonimeksi, joka tulee ansaita.

2.3 Monimuotoinen moderni isä

Nyky-yhteiskunnan moderni isyys on osittain sukupolvien ketjun tulos sekä yhteiskunnallisen muutoksen muovaama. Perinteisen ydinperhe isän rinnalle on tullut mitä enenevässä määrin erilaista isyyttä, etä-isiä, osa-aikaisia, yksinhuoltajaisia.

Perhemurroksen vaikutus on ilmeinen. Miehen ympäristö on muuttunut ulkoisesti ja

Tage ja Dennis ikkunassa 2005

miehen on haettava asemansa ja identiteettinsä uudestaan uudessa tilanteessa. Identiteetin rakentumisessa oleellista on kuitenkin myös sisäsyntyinen muutos, joka muuttaa kasvatuksellisen näkemyksen.

Juha Siltala mukaan periytyvän ahdistuksen noidankehä on purettavissa, jos poika kykenee läpi työskentelemään isän tai isän puuttumisen tuottaman häpeän. Itsensä tuomitseminen lievenee, kun isä saa anteeksi.

Tähän teemaan on pureutunut Visa Koiso-Kanttila ”Isältä pojalle” -dokumenttielokuvasaan. Siinä hän ottaa isään yhteyden sen oltua katkennut kymmenisen vuotta ja lähtee rakentamaan hyväksyntää ja anteeksiantoa. Isä on tehnyt väärin ja sitä vääryyttä yritetään takoa isän päähän. Tuntuu uskomattomalta kuinka päähenkilö edes yrittää, kun hän ei saa mitään vastakaikua syytöksille, vaan isä torjuu ne väittäen niitä mielikuviksi. Mieleenpainuvaa minulle kaikessa katkeruudessa ja tuskassa on elokuvan lopun parkaisu, kuinka isää on ollut ikävä. Se oikeastaan aukeaa minulle kokonaisuudessaan vasta luettuani Siltalan kirjaa. Oman isän ymmärtämisellä elokuvan päähenkilö oppii ymmärtämään omaa itseään ja siten pystyy pohtimaan omaa isyyttään.

Miehisyyden murroksen voi nähdä muuttamassa isyyttä tai sitten isyys muuttaa miehisyyttä. Yhteiskunnallisesti mies on muutostilassa, mutta onko ympäristö valmis isän uuteen roolin. Saako mies uudessa isyydessään tilaa perheessä ja yhteiskunnassa omannäköiseen huolehtivaan isyyteen, vai onko isä pelkkä äidin varjo, joka miltei yltää äidin tasolle tai juhlapuheiden teemaksi ilman konkreettisia yhteiskun-

nallisia toimenpiteitä. Omassa ympäristössäni olen havainnut, että monesti vanhemmuus määrittyy äidin kautta. Vaarana on, että äidin rooli on perheessä liian vahva, ja siten isyys ei pääse omanlaisenaan toteutumaan. Isyyden roolia on ohjannut eläinmaailmasta peräisin olevat leimautumisteoriat, joiden mukaan lapsi kykenee kiinnittymään tai kiintymään synnyttäjänsä tai ensimmäiseen hoitajaan. Siten kiintymyssuhde isän ja lapsen välillä ei koskaan voi kehittyä äitiyden veroiseksi. (Huttunen s.65)

Badinterin mukaan uusi isä/äiti räjäyttää taivaan tuuliin väitteen, jonka mukaan imeväinen voisi kiintyä vain äitiinsä (John Bowlby) ja sen seurauslauseen, joka väittää, että vauva voi kiinnittyä vain yhteen ihmiseen kerrallaan. (Badinter s.250)

Jouko Huttunen tuo esiin isyyskeskustelun hajaannuksen ja käsitteellisen tason pysyvän konkreettisen tason ulottumattomissa, siten jättäen yksittäisen isän yksin. Moni isä ei tiedä, miten isänä tulisi olla. Kun oman isän malliin ei voi samaistua eikä keskustelun avulla purkaa tuntojaan, on isät alkaneet toteuttaa isyyttään omalla tavallaan. Julkisuudessa on tuotu esille osallistuvaa isyyttä, mutta keskustelua ei hänen mukaansa ole käyty laajemmasta näkökulmasta.

Hän jakaa isyyden kehityssuunnan ohenevaan ja vahvistuvaan isyyteen. Ohenevan isyyden tunnuspiirteitä ovat sosiaalisen ja psykologisen isyys piirteiden puuttuminen. Tällaisina voi pitää niukalti isänä olevaa perheessä poissaolevaa tai sitten siittäjäisää, joka on isä vain biologisessa mielessä, kuten sperman luovuttaja.

Vahvistuvan isyyden piirteitä on vahvasti sitoutunut isä, oli se sitten alkujaan biologista, juridista tai sosiaalista. Siten isyys on vuoro vaikutuksellista, hoivaavaa, itsenäistä ja vastuullista. (Huttunen s.149-150).

Parisuhteen merkityksestä ja äidin roolista isän vastuun säännöstellijänä Nina Halme sanoo, että isän tapa toimia lapsen kanssa on erilainen kuin äidin, mutta se ei tee siitä yhtään sen huonompaa – päinvastoin. Lapselle on hyvä, että hänellä on kaksi erilaista vanhempaa.

Samassa artikkelissa hän tuo esiin sen, että perinteinen ydinperheisyys voi huonosti. Kun taas sitoutuneimpia ja lasten kanssa eniten yhdessä olevia olivat eronneet ja lasta säännöllisesti tapaavat isät. (Nina Halme Helsingin Sanomien sunnuntaidebatissa ”Riitaisa parisuhde vie ilon isyydestä” 13.11.2005)

3 Isyyden kuva mediassa

Katariina Roihan ottama kansikuva, Lapsen maailma 11/2005

3.1 Itse kuvattavana

Kuvaajan roolin ohella olen tutustunut isyyden kuvaan mediassa olemallitse kuvaamisen kohteena ja sen kokemuksen pohjalta voi nähdä jonkinlaisen ristiriidan miten omannäköinen isyys näyttäytyy mediassa.

Ollessani perhekahvilassa minua pyydettiin kuvattavaksi Lapsen maailma -lehteen, jonka numerossa tulitisiin käsittelemään isyyttä. Tuntui luonnolliselta suostua kuvattavaksi, kun on itse esittänyt samankaltaisen pyynnön muille. Uskon muutoinkin jokaisen kuvaajan ammattietiikan ja kuvattavien kohtaamisen kehittyvän, jos he asettavat itsensä alttiiksi toisen kuvaamiselle.

Kuvaaminen oli sovittu läheisen puiston sisätiloihin, johon kuvaaja menisi ennakkoon asettamaan valoja. Minua oli ohjeistettu pukemaan jotain yksiväristä paitaa päälle. Saavuttuani paikalle ei valokuvaaja jakanut samaa makua kanssani ja perusteli, ettei lehdessä ehkä pidettäisi niin räikeästä väristä, joka oli minun mielestäni aika hillitty punainen.

Pienen etsinnän ja jahkailun jälkeen kuvaaja ehdotti, että lapsi kuvattaisiin ilman paitaa, ja hän löysi ruusukuvioisen vaaleasävyisen nukenpeiton vaipan suojaksi.

Oleminen alkoi olla hyvin tukalaa poikani protestoidessa vahvasti sylissä olemista vastaan. Tilanne oli hyvin avartava, kun jouduin lopulta sanomaan kuuluisat sanat, jotka olen kuvaajan roolissa kuullut itse. "Eiköhän sieltä jo jotain löydy?"

Pakkasimme tavarat ja sovimme, että kuvaaja lähettää kuvia, sekä muutaman lehden minulle. Kotimatalla aloin hiljalleen purkaa ta-

pahtumaa mielessäni. Lehteen päätynyt kuva ei tuntunut esittävän minua itseni kaltaisena isänä. Itse en kuvaa niin mielellään katsele. Kuva tuntuu pakotetulta ja siinä on itselleni vieraita elementtejä, kuten ruusuinen hempeä peite ja luonnoton asento. Kuva henkii minun silmissäni isän osaamattomuutta ja pakotettua asentoa, siten kuin korostaen isälle vierasta tilannetta hänen ja poikansa välillä, vaikkakin tilanne on läheinen ja kuvan valaistus muovaa kuvan pehmeäksi. Valokuva itsessään ei ole huono, ja siten se saattaa toisten silmissä vaikuttaa hyvältä. Kuulin esimerkiksi omalta äidiltäni, kuinka onnistunut otos on.

On Mielenkiintoista miten kuva välittyy ja missä päätetään, mitä kuvataan ja miten. Tässä tapauksessa kuvan juttu osaavasta, uudesta itsenäisestä isyydestä ei mielestäni avartunut kannen kuvan kanssa, vaan pikemminkin jakoi osaltaan sitä kuvallista traditiota, mihin olemme saaneet tottua. Valokuvaajana tilanteessa toimi nainen. Sukupuolella ei suoranaisesti ole vaikutusta, mutta en uskoisi miehen etsineen ruusupeitettä ilman suoranaista käskyä toimituksesta.

Tosin tämäkin näkemys tietenkin on rajallinen ja siten pitää yllä stereotyyppistä jaottelua miesten ja naisten välillä. Pikemminkin voisi nähdä niin, että ihmettelin miksi en avannut suutani tilanteessa jo aiemmin. Samalla heräsin ajattelemaan kuinka itse toimin. Voiko minulle sanoa helposti, että tämä ei nyt tunnu omalta.

Tilanne ainakin opetti minut kuulostelemaan tarkemmin kuvaustilannetta ja sitä miten kuvattava tuntee itsensä minun käsittelyssä.

MEIDÄN **PERHE** Näännytääkö harrastusrumba? s. 28

Näin me selviämme aientutokset kertovat

Murkun ekat bänät

Tästä ei puhuta Lapsi ahdistaa

Pia-Noora Kauppi

Haluun sekä uran että lapsen!

Haastava ADHD

LOUKU MMA

- Puolustatko lastasi liikaa? ■ Tunnistat ikäkriisi
- Kun isä onkin homo ■ Kiirettä voi hallita

MEIDÄN **PERHE** Näin lapsi kokee vanhempien riidat s. 28

Suojaa lasta ulkonäkö-paineilta

Nukuttamis-maraton ei helppoa?

Laulaja Eila Kantola ja neljänkämpin villitys

Kuntokuuri, hiustenpidennys, tatuointi...

KUN AIDIN MIELI MURTUI!

Ota aikaa parisuhteelle!

Koko perhe siivooa toimivia vinkkejä

30

MEIDÄN **PERHE** Rooit uusiksi: lapset pukivat äidit juhlaan!

Näin selviämme, reissulokset paljastavat

Susanna Reihkamo & Petri Kokko: "Onnellisuus on asenne"

Hulluttele arjessa lapsen luovuus kehittyä

Miten helpolla päästi perhe, joka läsi valmistalon? s. 64

MEIDÄN **PERHE** Taas paloi pinna – mikä avuksi? s. 32

Näin saat lapsen avautumaan

"Lapsellani on Aspergerin syndrooma"

MUHKEA AITTIENPÄIVÄNUMERO

Eve Hietämies lapsettomuuden jälkeen

"Yhtäältä uutta keskenmeno on kestää"

20 äitiä & elämäntarinaa

Purkaustuokko, kasvattavien parisuhteeseen?

Uskonto on malli – pöytäkirjoituksesta lasti-iskä!

Leno-Kalle Toivola pikkuniin ympärille kiedottu isä

MEIDÄN **PERHE** Lapsen seksuaalisuus herää – mitä kertoa? s. 32

Tyttö kaipaa isän hyväksyntää

Aidin ja adoptio-tyttären vaikea suhde

Satu Ruotsalainen: "Ero oli ainoa oikea ratkaisu"

Uskottomuus ei rikkomut perhettä

20 sivua **Teini-ekstra!**

Rummas hyötypaketti murrosikäisten vanhemmille

Raisa Cacciare & kasvattajan avuttomuus s. 30

MEIDÄN **PERHE** Näin perheellinen laihduttaa s. 87

Mistä nalkutus kertoo?

Tuuli Matinsalo ja Pasi Sarkkinen sanovat perheeltä:

"Väsymme yöllisiin hiippailuihin"

32 sivua

Ota arki haltuun!

PÄIHÄÄT VINKIT JA TOIMIVAT RÄTEKÄISIT MMA

- Ihonpölyä on vaikea saada pois
- Hyvän koulupöydän otto-epä
- Esityön pölyä ja minikortit
- Vainon saat testata
- Kun lapsi haluaa erikseen lemmikin

MEIDÄN **PERHE** Älä kasvatat häpeällä s. 46

Allergia-perheen leikkiväsymysopas

Kasvun kynnyksistä

- » Lasten riidat
- » Hyvä, paha koejännitys
- » Miten puhua seksistä nuorelle?

4 x toimiva eteinen

Kylpylät testissä

Uusperhe-elämää!

Huutoa, hellyyttä ja palautuspalaveria

- » Nuori äitipöytä
- » Sinun, minun ja meidän lapset
- » Anitra Ahtola, Jouni Janatuinen & lapset

MEIDÄN **PERHE** Näin puhut lapselle huumeista s. 56

Teresa Välimäki & sinkkuaidin helppo resepti

Kun turva-verkko puuttuu

Kirjailija Katja Kallio: "Haluun kasvattaa tyttärseni musertumattomia"

MIKÄ AVUKSI?

- » Lapsen ihottävät tavat
- » Ekarilaisen pikkumurosikä
- » Koululaisen esiintymisjännitys
- » Murkkuojen raivo

Cityperheen raksavuosi

Talouselämä toteutui

MEIDÄN **PERHE** Miten puhua lapselle isättömyydestä? s. 30

Kahdeksan lapsi uudesta väestöstä: Elämästä lastadiolain perheessä

Aidin kaasu kuuin Kirekonnutti nemi apaan

Rakas pöytä!

Erityislasten isät & koskettavat kirjeet

Merikukka Forsius yksin lähtyään: "Ensimmäiseksi hankin juoksumaton"

Sulata parisuhteen jääkaudet

MIKÄ AVUKSI?

- » Uрман ensi merkki
- » Käynnin houkuttelee
- » Koulu ei imosta
- » Murku karallaa

MEIDÄN **PERHE** Maaraako temperamentti kouluarvosanat? s. 36

ANU JA ARTO HARKKI: "Lasten kuullen pitää tapella ja varsinkin sopia"

Taällä Washington!

& Mollissa, Dubai, Singapore

Suomalaisperheet suurkaupungeissa

Kun suhde sovanhempia hieittää

Hyväksy lapsen mielipaha

Kiukku on OK

MIKÄ AVUKSI?

- » ARESI JA LAHY ENAT TIHOA
- » YKSIKÖD KOTONA PELOTTAA
- » LAOSI ENÄ VESITÄÄN
- » MURKUI HUONOKSI SUKASSA

3.2 Isyyden kuva Meidän perhe –lehden 2006 vuosikerrassa

Aktiivisesti perheen näkökulmaa seuraavia julkaisuja eivät lehtihyllyt pullistele. Lehtikentässä on kuitenkin suhteellisen uusi tulokas Meidän perhe –lehti, joka markkinoi itseään omilla kotisivuillaan seuraavasti: Meidän Perhe on kaikkien lapsiperheiden lehti. Se on uudenlainen, ainoa suomalainen vanhemmuuteen ja perhelämän iloihin ja haasteisiin keskittynyt lehti, jonka pohjana on aito halu tehdä lapsiperheen arjesta entistä parempaa.

Julkaisun aikoihin kiinnitin ensimmäisenä huomiota kansikuviin, joista tuntui puuttuvan mies. Se herätti kiinnostukseni ottamaan selvää millainen on miehen kuva isyyden näkökulmasta kyseisessä lehdessä. Rajasin lehdet ajallisesti vuoden 2006 vuosikertaan, johtuen lopputyön rajallisuudesta ja mielestäni kymmenestä lehdestä voi jo muodostaa käsityksen isyyden kuvastosta.

Meidän perhe -lehti on kategorisoitu nimestään huolimatta Aikakauslehtien liiton sivuilla naisten erikoislehdeksi. Perhe- ja yleisaikakausilehtiä ovat mm. Seitsemän päivää, Seura, Image, Suomenkuvalehti.

Kategorisointi avartaa sitä tosiasiaa, että suurin lukijakunta lehdellä on naisten keskuudessa. Lehden mediatiedoista selviää levikiksi 45.240 ja lukijamääräksi 112 000. Naislukijoiden määräksi kokonaisuudesta ilmoitetaan 99.000. Tieto vaikuttaa oleellisesti siihen kenelle lehteä tehdään, ja siten kenen näkökulmasta lehti halutaan nähdä.

Kuvallisen tutkailun myötä löysin miehen esiintyvän isyyden kautta seuraavanlaisissa kuvatyypeissä: perhepotretti, henkilökuva, kuvituskuva sekä reportaasikuva.

Perhepotretille tunnusomaista on studiomainen valaistus, joka oli tyypiltään pehmeää ja sillä pyrittiin täytevalon avulla esittämään kohde selkeästi. Kuvissa poseerataan selkeästi kameralle tai ainakin kameran läsnäolo on hyvin tiedostettua. Perhepotretteja oli tasaisesti pitkin lehteä. Julkisuuden henkilö tai henkilöt olivat lastensa kanssa saaneet pääjutun mukaisen palstatilan, ja siten se sisältää useamman sivun kuvia, joissa sama kuvaustilanne jatkuu sivuilta toisille ilmeiden ja asentojen vaihdellessa. Pääjutun ohella perhepotretit ovat lehden kuvissa suurimmassa osassa. Kaikille perhepotretille on yhtenäistä iloinen toiminnallisuus ja huumori. Kuvat näyttävät siltä, että voisivat olla otettu muutaman tunnin sisällä.

Varsinkin julkisuuden henkilöiden perhepotretille on varsinkin samankaltainen kaava, jossa on ensin kuva kannessa, ja sitten saman kuvauksen teema jatkuu sisäsivuilla asentoja vaihdellen. Julkisuuden henkilöt näyttävät tottuneen kuvaamiseen ja osaavatkin rennosti poseerata erilaisissa tilanteissa.

Kuvat vaikuttavat hyvin viimeistellyiltä ja harkituilta, kuten esimerkiksi Meidän perhe -lehdessä nro 3/2006 esiintyvä Susanna Rahkamo ja Petri Kokko lapsiensa Camillan ja Maxin kanssa. Perhe hymyilee kannessa vaaleansinisellä taustalla. Jutun yhteydessä neljän sivun täytteinä on kaksi perheen yhteispotrettia, toinen voimakkaasti ylhäältä kuvattuna ja toinen edestäpäin. Kuvissa esiintyvät kaikki perheenjäsenet. Erikseen on kahden kuvan sarja Max-pojan liikunnallisuudesta sohvalla ja kolmen kuvan sarja äidistä lasten kanssa erilaisissa asennoissa. Kuvat noudattavat totuttua kaavaa pehmeässä valossa poseeraten kameralle.

on hyvin monisyinen havainnoissaan. Se onnistuu irtautumaan tekstistä puhumaan omalla kielellä ja siten antautuu katsojan tulkinnoille.

Meidän perhe -lehden laaja-alaisinta näkökulmaa edustaa erilaisten kuvatoimistojen ja mainosten kuvituskuvat. Kuvatoimistojen kuvissa isät näyttäytyvät julkisuuden henkilöiden kautta kuten, Francesco Totti vauvansa kanssa uimarannalla napatussa kuvassa tai siten tuntematon mies niistävässä lapsen nenää Elämä ja terveys -palstalla. Kuvatoimistokuville yhteneväinen linja on näkyvästi lavastettu toiminta ja tietynlainen pehmeä estetiikka, jossa on suosittu täytevaloa. Useimmissa kuvissa tehokeinona on huumori, kuten kuva, jossa tyttö on vetänyt tietokoneen pistokkeen seinästä ja nauraa kameralle.

Isä on kuvan taustalla tietokoneen äärellä käsi suun edessä. Jutun aihe käsittelee etätyöskentelyä.

Mainoskuva noudattaa suurin piirtein samaa

hyvä olo ■ terveys & kauneus ■ ihmissuhteet >>

Hyvä ostos

MEDI SOFT
Käsihuuhde
Handdesinfektion
100 ml

Käsien puhtaus on tärkeää etenkin matkoilla. Taskukokoinen **Medisof-tin** käsihuuhde on kätevä desinfiointi. 2,20 e, marketit.

Saisinko nenäliinan?

Kaikille kesäntulo ei merkitse yhtä juhlaa. Allergikkojen silmiä kirveltää, nenä vuotaa ja

CHUCK SAVAGE/CORBIS/SKY

estetiikkaa lavastetuin otoksin kuten kuvatoimistokuvatkin. Mainoskuvien maailma on puhdas, siisti ja huoliteltu. Aiheet käsittelevät isää halaa-massa nauraen lapsia katse kaukaisuudessa, mitä ilmeisimminkin saunan kuistilla tai sitten isä nukahtaneena lastenhuoneen tuoliin kirjan kanssa iltasadun parista. Kuvissa vedotaan vahvasti tunteeseen ja tehdään selväksi fiktiivisyys. Maailma on mainoksille tyypillisesti epätodellisen oloinen. Samankaltaisuus mainos- ja kuvatoimistokuvien välillä voinee selittyä sillä, että monet mainoksissa käytetään juuri kuvatoimistokuvia. Aikana jolloin kuva liikkuu sähköisesti, on jokaisella saatavilla samanlaisia kuvia.

Erilaisissa reportaaseissa, jotka suurimmaksi osaksi suuntautuvat nimikkeen alla ulkomaille, esiintyy mies sivuosassa, mutta kuvien tuntu on todellinen. Reportaasikuvien autenttisuus ja vallitsevan valon käyttö tekevät kuvan todellisuudesta läheistä. Kuvissa esiintyy mies useimmin vain sivuroolissa tai sitten perinteisessä mielessä rakentajan tai muunlaisen ulkotyön kautta.

Isyyden kuva mielestäni esiintyy lehden sivuilla suurimmaksi osaksi lasten kanssa leikkivänä ja tilanteeseen osallistuvana. Ennakkokäsityksestäni poiketen mies on kuvissa omannäköisensä. Mies nähdään harvoin, jos koskaan, kuvissa hoivaamassa lasta eli tekemässä hoitotoimenpiteitä tai muutoin kotitöiden parissa. Sitäkin useammin mies esiintyy juttujen yhteydessä työhaalareissa talonrakentajana tai kalamiehenä.

Jouko Huttunen määrittelee ydinperhe isyyttä lasten kanssa aikaa viettämisen ja isyyden arvon kautta neljään ryhmään: aktiiviset ja sitoutuneet isät, aktiiviset ja heikosti sitoutuneet, passiiviset ja sitoutuneet, passiiviset ja heikosti sitoutuneet. Ydinperhe on vielä

perhemuodoista vielä suurin ja siten se näkyy lehdenkin sivuilla suurimmassa osassa. Siten kuvaston perusteella isyyden voi nähdä aktiiviset ja heikosti sitoutuneet määritelmän mukaisesti. (Jouko Huttunen 80-92)

Perustan havaintoni sille, että suurimmassa osassa kuvista isät nähdään leikkimässä lasten kanssa aktiivisesti, mutta itseasiasta sitoutumisen merkkiä kuva ei tarjoa hoivan edellyttämällä tavalla. Toki sosiaaliseen isyyteen liittyvä julkinen esiintyminen ja siten kiinnostuneisuus lapsen kanssa vietetystä ajasta täyttyy. Huomattavaa toki on, etteivät kuvat yritäkään tuoda arkisuutta ja sen piirteitä esiin, niiden tarkoituksena tuntuu olevan esitellä henkilöt monta kertaa. Kuvallisesti kerronta jää toiston tasolle ilman, että kuvat syventyisivät pintatasoa syvemmälle. Siten isyyden luonteesta ei voi tarkkoja johtopäätöksiä edes tehdä.

On selvää, että kaikkea lehden kuvamateriaalia ei voida tuottaa itse ja kuvatoimistokuva voi tarjota avun tilanteessa, jossa kuvan tuottaminen on aikataulullisesti ja taloudellisesti hankalaa.

Mutta harkinnanvaraista on, kuinka kuvatoimistokuvaa käytetään. Samojen kuvatoimistokuvien asiakkaina ovat myös mainostoimistot, joten on selvää, että kuvat tehdään kuvatoimistoissa palvelemaan maksavinta asiakasta ja siten niiden kieli on voimakkaasti mainoskeskeisempää. Kun journalistisessa yhteydessä on mahdollisuus mainonnan ja asiatekstin kuvituksen rajan hämärtymiseen, ei voida välttyä mielle yhtymiltä niiden välillä.

Varsinkin esimerkki, jossa isä laskee kruunua tytön päähän jutun avauskuvassa. Jutussa käsitellään teinin ja isän välistä suhdetta. Avaukseen on valittu humoristinen kuvatoimistokuva, jossa isä laskee äärimmäisen varovaisesti kruunua pienen tyttären päähän. Kuvassa ei sinällään ole mitään vikaa, ja se kertoo omalla tavallaan isyyden ja tyttären välisestä ihanovasta suhteesta. Jatkaen sitä totuttua kuvastoa ja kerrontaa, joka on jo tiedossa. Joskin se varmasti on myös yleismaailmallinen tosiasia,

mutta havainto ei tarjoa uutta näkökulmaa asiaan. Sen sijaan kummallisen asiasta tekee se, että juttua varten on myös käyty kuvaajan kanssa haastattelemassa kolmea isää ja tytärtä aiheesta. Kuvat eivät vain saa oikeastaan ansaitsemaansa tilaa, vaan ne ovat pakotettuina pieneen polaroid -kokoon. Tuntuu kummalliselta, että ei ole luotettu oman kuvaajan kykyyn havainnoida. Kuvaaja on kuitenkin mielestäni onnistunut kuvassa, jossa isä ja tytär ovat läsnä jalkapallo heidän välissään. Kuvan tilanteessa on ollut mahdollista kuvata ote todellisuudesta. Tälle havainnolle todellisesta maailmasta ei ole tarjottu palstatilaa. Tässä tapauksessa on lähdetty ilmeisimminkin siitä, että juttu on taitettu etukäteen ja kuvaaja on vain lähetetty täyttämään tyhjät ruudut. Siten tärkeä aihe latistuu kuvalliselta osalta jo nähdyksi ja muokkaa jälleen merkittävästi todellisuuden käsitystä. Sillä samalla se arvottuu todellisen arjen kertojana fiktiivisen todellisuuden alapuolelle.

Kuvatyypeistä läheisimmin koin todellisuuden ja arkisuuden muutamien harvojen reportaasiomaisten kuvien kautta. Koskettavuutta ja siten omaa huomiotani herätti esimerkiksi kuva, jossa isä makaa poikansa alla sohvalla toisen pojan ollessa sohvalla. On hyvinkin mahdollista, että tilanne oli järjestetty, mutta kuvien kokonaisuuden henki vei arkisuudessaan mukanaan ja siten koin sen edustaman maailman hyvin todenmakuisena.

Uskon, että suurelta osin kuvien toteuttamiseen lehdessä vaikuttavat kylmästi taloudelliset seikat. Mutta edellä mainittujen esimerkkien valossa kaikkia tilanteita ei voida kuitata taloudellisilla syillä, pikemminkin päinvastoin. On mielestäni enemmän kyse asennoitumisesta ja siitä, miten todellisena maailma uskalletaan nähdä ja näyttää.

3.3 Pohdintaa mediakuvan vaikutuksesta

Median ja mainonnan osuus mielikuvien ja kuvastojen luojana vaikuttaa siihen kuinka koemme todellisuuden. Tutta Palin ”Valoa” -kirjassa sanookin, että mitään neutraalia tai itsestään selvää ihmisen esittämistapaa ei ole olemassa, vaan jokainen kuva esittää kohteestaan jonkinlaisen tulkinnan.

Se, minkälaisena ihmiset esitetään kuvissa, vaikuttaa siihen, millaisena todellisuus koetaan. Siten on merkityksellistä millaisena isyys kuvastoissa näyttäytyy, ja saako se tilaa omannäköisenään vai vaikuttaako sen tulkintaan toimitukselliset traditiot ja totut kuvastot. On myös merkityksellistä miten lehtiä kuvitetaan, turvaudutaanko kuvallisesti koristeellisempaan kerrontaan, jossa visuaalisuuden houkuttelevuus ajaa asioiden edelle. Keskusteluissa kuvattavien kanssa eivät he kokeneet samaistumiskohtaa mediakuvastojen kanssa.

Kysyin, kuinka heidän mielestään isyys esiintyy lehtien sivuilla. He eivät ensin mieltäneet kokeneensa sitä laisinkaan, vaan mies esiintyi heidän lukemissaan lehdissä politiikan tai urheilun saralla. Mies koettiin esiintyvän hyvin perinteisesti työn tai suorituksen

kautta. Tarkennettuani kysymystä isyyteen tuli esiin mielenkiintoinen näkemys kuinka isä kuvataan: otetaan lapsi ja isä ja laitetaan ne jalustalle ja sitten otetaan kuva, että tässä on isä! Lehtien näkökulman todettiin painottuvan julkisuuden eikä niinkään asian käsittelyyn. Kuten monet kustantajatkin ovat todenneet miehille suunnattujen lehtien tekemisen vaikeuden, eivät minunkaan kanssani keskustelleet isät kokeneet suoranaisesti kaipaavansa omaa julkaisua.

He eivät olleet aktiivisesti seuranneet perhettä käsitteleviä lehtiä. Itselleni tekijänä kuitenkin kiinnostusta herätti se tosiasia, että mies ja lapsi nähtiin esiintyvän ikään kuin jalustalla. Kun tarkemmin pohdin, sen seurauksena, työskentelyäni lehtikuvaajana, en ole itsekään päässyt syvemmälle omissa henkilökuviissani isyyteen liittyen. Olen viimeistään editointi vaiheessa jättänyt laittamatta arkisempia kuvia eteenpäin ja suosinut siten visuaalisuuden ehtoja noudattaen traditionaalisempaa tulkintaa.

4 Arkikuvaamisen haasteet

4.1 Oman työn eteneminen

Isyys syntyy lapsen myötä ja lapsen syntymä on dramaattinen ja arvaamaton hetki, joka muistuu läpi elämän. Ilo ja onni vaativat kirjaimellisesti verta, hikeä ja kyyneliä. Valokuvaajan vaikeimpia tehtäviä on päästä riittävän lähelle, olla todistamassa mitä kummallisimmissa tilanteissa.

Juuri synnytyksen dramatiikka kiehtoi minua, kun pääsin kuvaamaan kummipoikani syntymää. Tilanteen kuvia tarkasteltuani idea sai jollain tasolla alkunsa, sillä kuten itsekin koin tilanteessa avuttomuutta läheisen kärsiessä, pystyin sen aistimaan kuvien välityksellä. Siten kiinnostus isyyden näkökulmaan sai jonkinlaisen tiedostamattoman alun takaraivossani.

Oman esikoisen syntymän myötä isyys sai omakohtaista kokemusta, ja uudessa ympäristössä hiekkalaatikon laidalla aloin miettimään isyyttä ja sen kuvaamista uudestaan. Henkilökuvakurssi tarjosi tilaisuuden tutkailla, miltä tuore isyys näyttää. Valitsin kättilöopiston haikaranpesän sen vuoksi, että tiesin siellä olevan isejä läsnä.

Otettuani yhteyttä kättilöopistolle ja hankittuani opettajalta kirjallisen todistuksen opiskelijana olostä kurssilla pääsin vihdoin paikalle.

Kättilö kävi perhehuoneissa kysymässä, että voinko tulla esittelemään hanketta ja oikeastaan aina siihen suostuttiin. En kohdannut tilannetta, jossa kuvaamiseen olisi suhtauduttu kielteisesti, pikemminkin päinvastoin. Minusta tuntui, että esiteltyäni miksi kuvaan, otettiin ajatus positiivisesti vastaan. Itse kuvaamiseen käytin aikaa vaihtelevan määrän. En tohtinut herkässä tilanteessa häiritä tuoretta perhettä pitkään.

Henkilökuviin taltioitui mielestäni uuden väsyneen ihmettelyn kannalta jotain todellista. Isyys on muutaman tunnin tai muutaman päivän

vanhaa kuvissa, ja siten hetki kertoo vilpittömästi isyyden alusta.

Reportaasikurssin puitteissa yritin päästä synnytykseen mukaan. Tosin samaisella kätilöopistolla ei uskottu mahdollisuuksiini. Ymmärsin itsekin, että kun tullaan viimen synnyttämään, ei silloin olla kovin vastaanottavaisessa tilassa projektien esittelylle. Tajusin, että minun tulisi ottaa yhteyttä neuvolan kautta odottaviin äiteihin. Se olisi vaatinut useampien kuukausien ennakkoon työskentelyn, ja sillä kertaa ei siihen ollut aikaa. Kätilöiden kanssa keskusteltuani he sanoivat, että kyllä mahdollisesti päästä seuraamaan tilannetta, sitten kun synnytys on ohi. Osaltani juuri perhehuoneiden tarjoama rauha oli minusta kiinnostavaa, ja siten sekin vaihtoehto kuulosti hyvältä. Jäin odottamaan soittoa, jos pääsisin kuvaamaan.

Eräänä lauantai-iltana saunan jälkeen sain soiton, kun olin jo alkanut suunnitella uutta aihetta tuskastuessani odottamiseen. Kätilön mukaan puolen tunnin kuluttua isä pesisi vauvan, joten minun kannattaisi pitää kiirettä. Säntäsin saman tien matkaan ja perillä kerroin tarkemmin uunituoreille vanhemmille mitä olin tekemässä.

Tilanne tosin oli mitä kummallisinkin, kun molemmat vanhemmat olivat niin onnellisia, etteivät omien sanojensa mukaan tajunneet läsnäoloani. Kun he siirtyivät omaan perhehuoneeseen synnytyshuoneesta ja heidän vanhempien tullessa heitä tervehtimään, tunsin oloni hieman ulkopuoliseksi. He kun eivät edes tienneet läsnäolostani. Mutta vauva omalla läsnäolollaan huolehti siitä, etteivät ihmiset reagoineet tilanteessa minuun mitenkään ja sain siten kuvattua ikään kuin minua ei olisi huoneessa ollutkaan.

Suunnittelin ja harkitsin pitkään kuinka pääsisin seuraamaan tuntemattoman perheen

synnytyskokemusta. Mutta tarkemmin ajateltua ni isyys syntyy vasta lapsen myötä, sitä ennen se on odottamista.

Toki isyyteen voi alkaa valmistautua ajatustasolla, mutta todellisuus valkenee vasta kokemuksen myötä. Isyys on itsellenikin jonkinlainen mysteeri, ja uskon että, isyyden arkikokemukset lasten vanhetessa kertovat enemmän itse isyydestä, sen monimuotoisuudesta ja monimutkaisuudesta.

Siten käänsin katseen kerrontaan arjen aherruksesta. Kuvasin jossain vaiheessa yritelmän omakuvia, mutta minulle se tuntui vieraalta, enkä päässyt yli metodin kankeudesta ja siitä, kuinka rautalangasta väännetyiltä kuvat tuntuivat. Tuntui, että kuvista puuttui niiden jäykkyyden vuoksi inhimillinen piirre. Se hetki, joka on otettu oikeassa tilanteessa, kertoo pienten yksityiskohtien kielellä siivun, johon voi samaistua. Markus Jokela kuvaa hyvin tätä vaikeutta. Hänen mukaansa arkikuvaamisessa haasteellisinta on nähdä ja tuoda esille jotain näkymätöntä, yleismaailmallista totta.

Siten vaikka omakuvat ovat omia ajatuksiani todellisesta maailmasta kalpenevat lavastuksessa roolissa todellisille havainnoille. Kunnioitan omakuvaajia suuresti, jotka saavat puettua ajatuksensa siten, että siinä on tarttumapintaa katselijan omille tulkinnoille. Lopputyönä tämän aiheen käsittely muutoinkin on aiheen tärkeyden vuoksi kahlinnut minun luovia ratkaisuja. Ikään kuin aiheen tärkeys mielessäni on ollut este kokeilevalle kuvaamiselle ja täysin uuden hakemiselle. Halusin päästä katsomaan todellisesta arjesta löydäkö kuvia, jotka voivat nousta edustamaan jotain yleismaailmallista.

Otin siksi yhteyttä uudestaan iseihiin, joita olin aiemmin kuvannut henkilökuvakurssia varten. Ajatuksena oli että, voisin siten saada syvyyttä isän kuvaan. Osan kohdalla oli yhtey-

stiedot muuttuneet enkä tavoittanut läheskään kaikkia. Lopputyön rajallisuuden takia en yrittänytkään saada kaikkia kiinni vaan halusin perehtyä muutamaan tarkemmin. Ensi tapaamiselta en odottanut paljon ja kun olin aiemmin ottanut henkilökuvia, vaikkakin olin yhteydenotossa kertonut haluavani seurata arkea, niin henkilöt kysyivät että mitenkäs ollaan? Ensi-ihmettelyn jälkeen, kun esittelin tarkemmin ajatuksiani kuvaamisesta, aloin pääsemään heidän kanssaan kameran tiedostamisen ohitse.

4.2 Arkikuvaamisen kynnykset

Arkisuuden kuvaaminen on ollut yllättävän hankalaa. Keskuteluissani perheiden kanssa, joita olen nyt viimeiseksi kuvannut; on tullut ilmi, ettei kuvaajaan voi olla reagoimatta vaikka yrittäisi. Siten minut kuvaajana on koettu kuin kutsuttu vieras, jonka vuoksi täytyy järjestellä paikkoja ja siivota. Kuinka arkeen pääsee käsiksi ja miten voi todistaa oikeaa arkea ja mitä on oikea arki. Markus Jokelan mukaan arjen kuvaamisesta puuttuu näkyvä dramatiikka mikä tekee siitä vaikeaa.

Kuvaajan läsnäoloa ei voi sivuuttaa, ihmiset toimissaan, jollain asteella kuitenkin toimivat niin kuin eivät toimisi ollessaan yksin, jo lasten kanssa on selvää, että he ottavat sinuun kontaktia ja monessa kuvassa ihmettelevät sinun läsnäoloasi.

Mutta kokemukseni mukaan aika antaa eväät todistaa jotain vilpittömästi, sillä läsnäolo kauemmin vaikuttaa vahvasti siihen miten sinuun suhtaudutaan ja lapset sangen nopeasti unohtavat sinun läsnäolon vanhempia herkemmin. Tosin erona on se että lapsi kyllä unohtaa, että olet kuvaajana, mutta pitää sinua aikuisena muiden joukossa. Siten hän alkaa rakentaa sinuun omaa suhdetta.

Riippuen tietenkin iästä, mutta olen kokenut asian niin, että aina tilanteissa olen tutuksi tulemisen jälkeen saanut osallistua lapsen

leikkeihin ja hän on sitä myös minulta odottanut. Se on luonut perinteisen kärpäsenä katossa olemisen mahdottomaksi. Sitä vaikeampaa on yrittää kuvata tilanteita, jotka ovat tilanteen henkilöille vaikeita.

Eryityisesti lapsen itkua minun on ollut vaikea kuvata. Vaikka tiedän itsekin omien lapsien myötä, että itkua kuuluu kasvuun, ja siten se on tärkeä osa kuvastoa. Silti tuntuu kuin olisin silloin tekemässä jotain suurta vääryyttä, kun kuvaan itkua. Jill Greenbergin ”End Times” valokuvat herättivät minussa alkuun samoja tunkeilun tunteita. Hän oli kuvannut lapsia studiossa niin, että heille oli ensin annettu tikkari, joka oli sitten kuvauksen aikana viety pois.

Siitä hetkestä, kun lapselta oli riistetty tikkari, oli hänet ikuistettu itkien. Perustelut, jotka liittyivät Irakin sotaan, eivät minusta tuntuneet kovin oleellisilta, mutta heräsin ajattelemaan kuvia uudestaan lopputyön pohdinnan myötä. Onko lapsen itku kiellettyä? Surullista ja tuskallista se toki on, mutta lapset pettyvät arjessa ja siten itku on osa kasvamista ja asioiden käsittelemistä. Olen usein omakohtaisesti törmännyt tilanteeseen kaupassa, jossa oma lapseni on pettynyt siihen, ettei ole saanut mitä haluaa.

Itkun avulla hän on yrittänyt saada tilanteen mieleisekseen. Tilanne on tuntunut itsestäkin alkuun pahalta. Nyt minun lapseni itkee ja mitä ympärilläni ajatellaan. Mutta vain itkulla ne tilanteet ohitetaan. Tosin vaimoni oli saanut kuulla vanhemmalta rouvalta, että miksi itkettää lastaan, että eikö sille nyt voi antaa mitä se haluaa. Tämä kuvastaa hyvin sitä tilannetta, että itkusta on tullut vieläkin arempi aihe. Ellei, se sitä ole aina ollutkin?

4.3 Lopputyön pohdinta

Olen työskentelyni aikana myös pohtinut valokuvaajan oikeutta olla läsnä erilaisissa tilanteissa ja sitä, miten kuvaamiseen suhtaudutaan ja sen eettisiin kysymyksiin enemmän, kuin mitä olen kuvattavien kanssa kohdannut. Olen ennakkoon miettinyt hyvinkin pitkälle sitä, että voinko kuvata ja missä tilanteissa. Kuitenkin yllätyksekseni en ole kohdannut vastustusta, kun olen perehdyttänyt asiaan.

Uskon, että valmistautuminen ja hienovaraisuus on edellytys, että olen voinut toimia esimerkiksi synnytyslaitoksella. Mutta olenko ollut peräti liian hienovarainen ja ikään kuin ennakkoon päättänyt, että tuollaista en voi kuvata tai siihen ei kuitenkaan suostuttaisi. Voisi siis sanoa, että suurin työ kuvaamisessa on ollut oman pään sisällä tapahtuvaa hyväksyntää ja valokuvan välineen luonteenpiirteiden ja toimintamallien epätavallisuuden hyväksyntää.

Mediakuvan tarkempi miettiminen aiheen parissa on avartanut monella tapaa minua valokuvaajana ja lukijana. Olen saanut itseni kiinni toteuttamassa valokuvaajan roolista kritisoimaani traditionaalista ja totuttua mediakuvastoa. Itse aiheeseen liittyvää isyyden kuvaa, en ole niissä ammatillisissa hetkissä onnistunut laaja-alaisesti tuomaan esiin. Toki olen kääntänyt toimittajan katseen aiheeseen, jos on etsitty haastateltavia, siten tuoden asiaa esille. Mutta kuinka olen projektin rinnalla itse syventänyt isyyden kuvaa lehtikuvaajana, on toinen kysymys. Miksi näin on, sitä olen yrittänyt pohtia.

Keskustelussamme Markus Jokela totesi, että useinkaan aikaa ei ole, vaikka kiinnostusta olisi. Lehtikuvaajana menemme lavastettuihin tilanteisiin tai sitten lavastamme itse, mutta arkisessa työssä ei ole aikaa arkitodellisuuden

esiin tuomiseen. Työn nopeus on varmastikin yksi oleellisimpia tekijöitä lopputuloksen kannalta ja asiaan perehtymisen näkökulmasta. Toisaalta voisin omasta näkemyksestäni sanoa, että toimitustyön irrallisuus on olennaisena osana vaikuttamassa lopputulokseen.

Tässä yhteydessä voin todeta vain avustajan roolista ja siinäkin päivälehdistön työtapoihin viitaten, että uskoisin avustajien toimivan monella tapaa samankaltaisesti, niin että heille kerrotaan aika ja paikka, missä kuvata sekä jutun pääaihe. Yhteistyö toimittajan kanssa on olematonta, puhumattakaan että kuvaaja olisi toimituksellisessa keskustelussa mukana ideoimassa kuvastoja ja pohtimassa kokonaisuutta. On varmastikin esimerkkejä tällaisesta työskentelystä, mutta omassa kokemuspiirissä olen tottunut kuvailemaani työtapaan.

Kirjallisen työskentelyn edetessä olen ymmärtänyt aiheeseen perehtymisen tärkeyden ja irtautumisen päässä olevista kuvista tuottaen siten mahdollisesti poikkeavaa traditionaalista totutusta kerronnasta. Olen yrittänyt pohtia, mikä on todellisuudessa roolini kuvastojen luomisessa ja todellisuuden näkijänä ja näyttäjänä. Uskon vahvasti lehtien tekemisen olevan yhteistyötä, jossa yksittäiset suoritukset kokonaisuuden kannalta eivät nouse merkittävään asemaan. Mutta kuinka toimitukset tekevät työtään ja miten aktiivinen rooli valokuvaajalla on? Sen kysymyksen kohdalla olen kritisoinut omaa työskentelytapaa ja tulen jatkossa ainakin yrittämään toimia aktiivisemmin osana.

Kuvan omasta kielestä ja sen ajankuvan havaintojen merkityksestä voin mainita aiemmin esittelemäni Ismo Höltön kuvan Paskovaara, Ilomansti 1968. On mielenkiintoista miten kuvaaja on tilanteessa pystynyt taltioimaan

sekunnin murto-osassa jotain todellista, jonka tulkitsemiseen on tarvittu vuosikymmenien työ? Keskustelussani Markus Jokelan kanssa hän sanookin, että valokuvaaja on omien tottumustensa kahleissa. Tärkeää on, että oppii näkemään asioita ja huomiota eikä kuvaamaan ennakkoon päässä olevia kuvia.

Mutta mikä on isä? Minkälainen isyys on tänä päivänä? Mikä on miehen rooli perheessä ja yhteiskunnassa? Lopputyöni ei vastaa suoraan kysymyksiin, eikä se ole mielestäni valokuvan tehtäväkään. Kuvista voi lukea isyyden onnea, iloa, surua, kaikkea arkitodellisuuden piirteitä. Lopputyöni ei ole kattava kertomus, mutta se on minun näkökulmani, jossa pyrin avartamaan ajatuksia isyyteen liittymistä asioista. Havainnoilla arkitodellisuudesta olen kertonut ennen kaikkea omasta ihmettelystä isyyden ympärillä. Työn jälkeen voin sanoa oppineeni valokuvauksen mysteereiden ja sen kielen hallinnan ohella paljon isyydestä. Siitä mikä vaikuttaa omaan isyyteeni ja kuinka vähän samalla molemmista tunnun tiedon myötä oikeastaan tietävän. Siten työn tarkoituksiksi voisi kiteytyä ennakkoluuloton ja ajatteleva suhtautuminen isyyteen ja valokuvaamiseen.

Lähteet:

Juha Siltala 1994, Miehen kunnia

Jouko Huttunen 2001, Isänä olemisen uudet suunnat

Elisabeth Badinter 1993, Mikä on mies?

Ben Kaila ja Risto Vuorimies , Siirtosuomalainen

Markus Jokela 2000, Kalpean auringon alla

Lauri Eriksson 2006, Bitter & Sweet

Tutta Palin 1999, Suomen valokuvataiteen museon kirjassa
Valoa

Meidän perhe lehden vuosikerta 2006 nrot 1- 10

Janne Hyytiäisen haastattelu Isä -lehdessä 2007

Nina Halme Helsinginsanomien sunnuntaidebatti 13.11.2006

